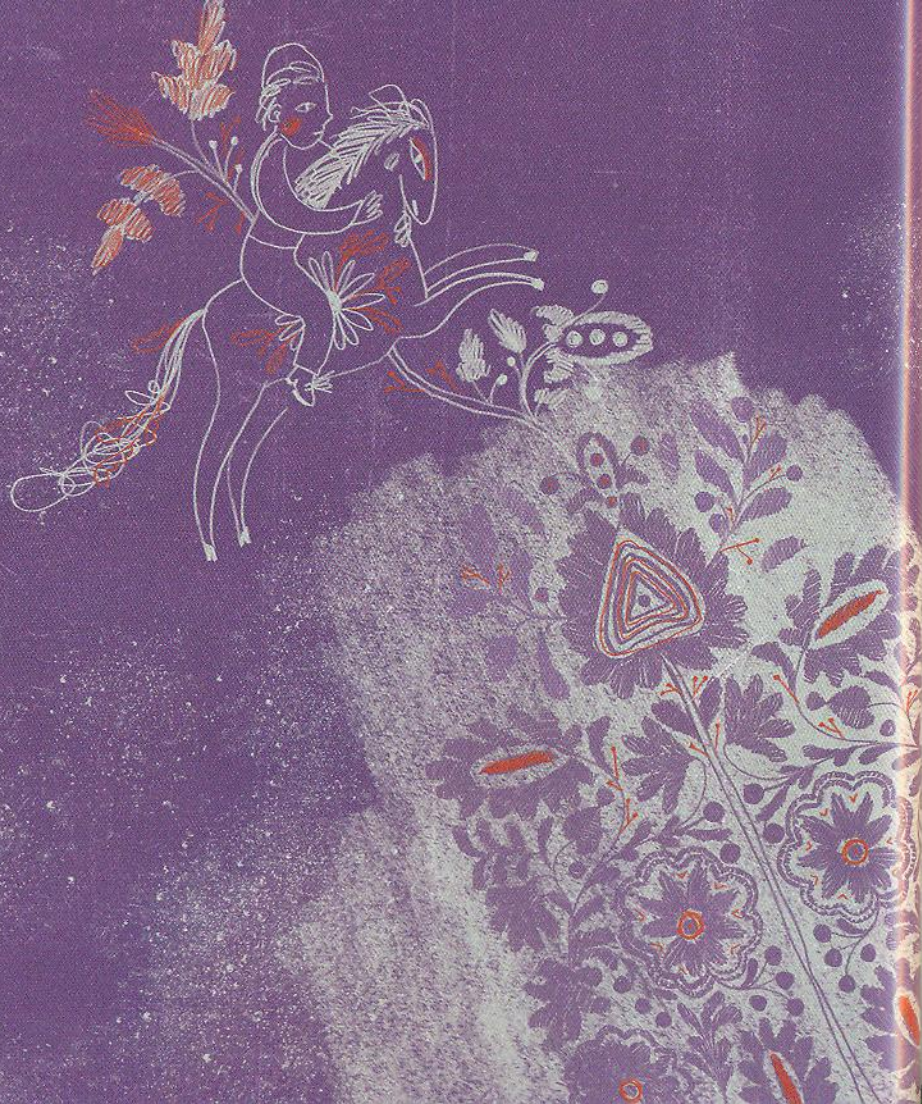

Ой
як же було
ізпрежди віка

Ой як же було ізпрежди віка. Ой дай Бо'!
Ой як не було неба і землі. Ой дай Бо'!
А тільки було синєє море. Ой дай Бо'!
На тому морі горіли огні. Ой дай Бо'!
Коло тих огнів сиділи святі. Ой дай Бо'!
Радять радоньку, кого в море послать. Ой дай Бо'!
Та достань, Петре, жовтого піску. Ой дай Бо'!
Та посіємо по всьому світу. Ой дай Бо'!
Щоб уродилось небо і земля. Ой дай Бо'!
Небо — зорями, земля — квітами. Ой дай Бо(же)!

Ой там за горою

Ой там за горою та за кам'яною.

Приспів:

Щедрий вечір, добрий вечір!

(Після кожного рядка.)

Там пан Володимир коника сідлає.

На гору ступає, до царя стріляє.

А цар ся дивує — хто ж то так воює.

Ой винесли йому полумисок срібла.

А він на той дар та й не подивився.

Ой винесли йому полумисок злата.

А він на той дар та й не подивився.

Ой вивели йому панночку-царівну.

А він на той дар пильно подивився.

І, шапочку знявши, низенько вклонився.

Український обряд колядування — особливий. Є колядки, якими окремо величають кожного члена родини — бабусю та дідуся, батька і матір, синів, дочок, всю малечу. Колядники запитують у господарів імена рідні і проспівують їх у колядках.

Про таке колядування у рідній Сосниці згадував кінорежисер Олександр Довженко в автобіографічній повісті «Зачарована Десна». До хати підходили кілька гуртів і під вікнами співали. Про чарівного бойового коня, який «як скочив — Дунай перескочив». І про те, як Сашко нібито «збирав війська, аж землі важко, і вибивав ворота у чужі городи, і орав поле сизими орлами, і засівав поле дрібним жемчугом, і мостив мости все тесовії, і постилав килими все шовковії, і сватав паняночку з-за Дунаєчку, з-за Дунаєчку королеву дочку». Слухаючи колядку, хлопчик уявляв себе героєм, а поруч колядникам підспівувала мати.

Героїчних колядок в Україні багато. Деякі доносять до нас те, що збереглося у літописах Княжої доби: опис військових дружин, шатер, дорогого одягу, тканин, зброї і збруї, розкішних бенкетів. У колядках для хлопців змальований казковий Кінь, який промовляє людським голосом, у якого «копита камінь рубають, грива золота та шовковий хвіст» і який вивозить героя «з усіх побоїв». Або ж Сокіл, Орел чи Змія, які допомагають юнакові щасливо одружитися. Михайло Грушевський зазначав, що мотиви таких колядок поєднуються із темами народних казок.

Іноді у «дружинницьких» колядках розповідається про конкретні історичні постаті. Наприклад, про похід князя на Царгород. Співається про викуп, який несуть переможцю перелякані містяни й царі. Герой на це золото і срібло «навіть не дивиться» — він пильно поглядає на царівну і врешті низько перед нею вклоняється. Микола Костомаров бачив у цьому колядницькому мотиві відгомін походу-сватання князя Володимира Великого, який пошлюбив візантійську царівну Анну.

Колядку про князівське сватання записали в одному з сіл Чернігівщини у 1920-х роках. Цей запис зберігають у фондах Етнографічної комісії Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології. Варіанти цієї колядки зафіксував фольклорист Гнат Танцюра в селі Зятківці на Вінниччині, а також занотував і аранжував Микола Леонтович.

Позаяк це колядка для хлопця, то слово «Володимир» щоразу змінюють на ім'я конкретного хлопчика чи юнака, якого нею величають.

